

Riksdagspartiernas (nedkortade) svar på de specifika frågorna.

1. Barnets bästa (standardiserade riktlinjer)

VBU:s fråga: "Barnets bästa" är grundregeln i familjepolitiken, men begreppet kan tolkas godtyckligt, vilket innebär att det är upp till socialtjänstens utredare att avgöra vad som är barnets bästa. Tycker ni att standardiserade, transparenta, enhetliga riktlinjer ska införas?

- **C, KD & SD:** Svarar **ja**.
De förespråkar införandet av evidensbaserade, transparenta och enhetliga riktlinjer för att öka rättssäkerheten och minska godtyckligheten.
- **L, M, MP & S:** Svarar nej eller betonar andra perspektiv. **L** anser att begreppet måste förbli flexibelt för att kunna göra en objektiv helhetsbedömning i varje unikt fall. **M** menar att den nya socialtjänstlagen är utformad för att tillse barnets bästa. **MP** och **S** poängterar att arbetet ska vila på forskning, kunskap och beprövad erfarenhet.

2. Gemensamt föräldraskap som norm (50/50 boende)

VBU:s fråga: Anser ni att "gemensamt föräldraskap", dvs gemensam vårdnad, och 50/50 boende, ska vara utgångspunkt (norm) i svensk familjepolitik?

- **C, KD & SD:** Svarar **ja**.
De anser att gemensam vårdnad och delat boende bör vara utgångspunkten efter en separation, även om föräldrarna inte är överens.
- **L, M, MP & S:** Svarar **nej**.
De anser att barnets individuella behov och säkerhet (t.ex. vid risk för våld) alltid måste gå före en lagstadgad norm om likadelning.

3. Eget ombud för barnet

- **VBU:s fråga:** Idag förs talan i vårdnadstvister av föräldrarna och barnet har inte någon talan.
Ska barnet representeras av en oberoende part gentemot domstol och socialtjänst?
- **Samtliga partier (C, KD, L, M, MP, S, SD):** Är **positiva** till att barnet representeras av en oberoende part eller ett eget ombud för att stärka barnets talan och rättigheter i processen.

•

4. Sanktioner vid obefogat motarbetande av kontakt

VBU:s fråga: I svåra vårdnadstvister motarbetar ibland en förälder barnets kontakt med den andra föräldern utan saklig grund, genom till exempel falska anklagelser om våld mot barn mm. Hur skall socialtjänsten och domstolar hantera dessa situationer?

- **C, KD & SD:** Vill se **sanktioner** mot den förälder som utan saklig grund motarbetar kontakt.
- **L, M, MP & S:** Betonar att anklagelser ska prövas objektivt utifrån bevisade omständigheter. S poängterar att beviskraven i vårdnadsmål är lägre än i brottmål för att kunna göra framåtsyftande riskbedömningar för barnets säkerhet.

5. Obligatorisk medling

VBU:s fråga: Medling innebär att innan föräldrar inleder en vårdnadstvist så måste de genomgå en medling med en av domstol utsedd medlare.

Skall medling vara obligatoriskt innan en vårdnadstvist?

- **C, KD & SD:** Anser att medling ska vara **obligatoriskt** i alla vårdnadstvister.
- **L, M, MP & S:** Är positiva till medling men anser att det bör vara **frivilligt**. De betonar att det är olämpligt vid till exempel våld eller kontroll.

6. Föräldraalienation

VBU:s fråga: Begreppet föräldraalienation definieras som att barnet tar avstånd från en tidigare älskade förälder utan saklig grund, samt att beteende för påverkan visas hos föräldern och barnet. Hur ser ni på begreppet föräldraalienation?

- **KD & SD:** Ser det som ett **allvarligt problem** som bör likställas med psykisk misshandel och alltid utredas.
- **C & M:** Intar en mer avvaktande hållning. **C** efterfrågar evidensbaserade metoder. **M** beskriver det som ett omtvistat begrepp som saknar tillräckligt forskningsstöd, även om manipulation kan förekomma.
- **L, MP & S:** Beskriver begreppet som "**pseudovetenskap**" (MP, S) eller betonar att barnets trygghet alltid går före föräldrarnas preferenser (L).

•

7. Kompetens och utbildning vid utredningar

VBU:s fråga: Anser ni att det finns en tillräcklig kompetens för att utreda vårdnadstvister ? (Med hänvisning till socialsekreterares utbildning i psykologi)

- **Samtliga partier:** Enas om att **kompetensen behöver höjas**. **C**, **KD** och **SD** vill se ökad utbildning i psykologi. **L** föreslår nya examensmål för soci onomer, läkare och jurister. **S** vill se höjd kunskap om riskbedömningar och våld.

8. Kvalitetsgranskning

VBU:s fråga: En kvalitetsgranskning av socialtjänstens utredningar saknas idag. Anser n i att en sådan kvalitetssäkring ska införas, t.ex. genom att utredningar som rekommende rar ensam vårdnad granskas av tredje part?

- **C, KD & SD:** Vill se en **extern granskning** av utredningar.
- **M:** Anser att kvalitetsgranskning är viktigt och lyfter fram den nya socialtjänstlage ns fokus på detta.
- **L, MP & S:** Anser att den granskning som sker i domstol eller via IVO är **tillräcklig**.

9. AI

VBU:s fråga: Ska AI användas för utvärdera vårdnadstvister?

- **C, KD & SD:** Är **positiva** till att använda generativ AI som stöd för att öka rättssäkerheten.
- **M:** Är **teknikpositiva** men understryker att känsliga beslut alltid ska fattas av en människa.
- **L, MP & S:** Svarar **nej** med motiveringen att barnets bästa kräver en individuell mänsklig p rövning.

10. Diskriminering och genus

VBU:s fråga: Idag är det kvinnor som har ensam vårdnad i ungefär 75 procent av fallen. Hur ser ni på diskriminering av genus i socialtjänsten?

- **C, KD, M &**

SD: Anser att det är väsentligt att motverka diskriminering och säkerställa att **pa ppor inte diskrimineras** på grund av sitt kön.

- **L, MP &**

S: Betonar att **barnets rättigheter** alltid ska vara i fokus, oberoende av föräldrarnas kön.

11. Skyddat boende

VBU:s fråga: Skyddade boenden syftar till att skydda kvinnor från och barn från våldsamma män.

Men detta kan missbrukas så att barnen tappar kontakten med en förälder.

Hur skall skyddat boende hanteras vid en vårdnadstvist?

- **C, KD &**

SD: Betonar vikten av att skyddat boende **inte missbrukas** för att utesluta en förälder ur barnets liv.

- **L, M, MP &**

S: Fokuserar på boendets roll som **skydd och livräddande insats**. **S** och **MP** poängterar att barn inte ska tvingas till umgänge med en våldsam förälder.

12. Samarbetssvårigheter

VBU:s fråga: När samarbetssvårigheter infördes som ett skäl till ensam vårdnad 2006, fördubblades antalet vårdnadstvister.

Skall samarbetsproblem vara orsak till ensam vårdnad för en förälder?

- **C, KD &**

SD: Anser att samarbetsproblem **inte ska vara skäl** för ensam vårdnad eftersom det kan driva på konflikter.

- **L, M, MP &**

S: Vill **behålla nuvarande lagstiftning** där föräldrarnas samarbetsförmåga vägs in för att trygga barnet.

13. Familjedomstol

VBU:s fråga: Ska vårdnadsmål avgöras i en särskild familjedomstol?

- **KD & SD:** Svarar uttryckligen **ja**.

- **S:** Är öppna för att utveckla **särskilda avdelningar** inom domstolarna för att öka kompetensen.

- **C, L, M & MP:** Svarar **nej** eller saknar förslag på detta.

14. Närståendes umgängesrätt

VBU:s fråga: Idag kan socialtjänsten, men inte närstående till ett barn, driva frågan om umgängesrätt. Ska umgängesrätten för närstående stärkas?

- **C, KD & SD:** Vill **stärka närståendes** (t.ex. mor- och farföräldrars) möjligheter att processa om umgängesrätt.
- **L:** Kan tänka sig en **översyn** för att säkra barnets rätt till kontakt med viktiga vuxna.
- **M, MP & S:** Har inga förslag på förändringar eller menar att vårdnadshavarna som huvudregel avgör umgänget utifrån barnets bästa.